

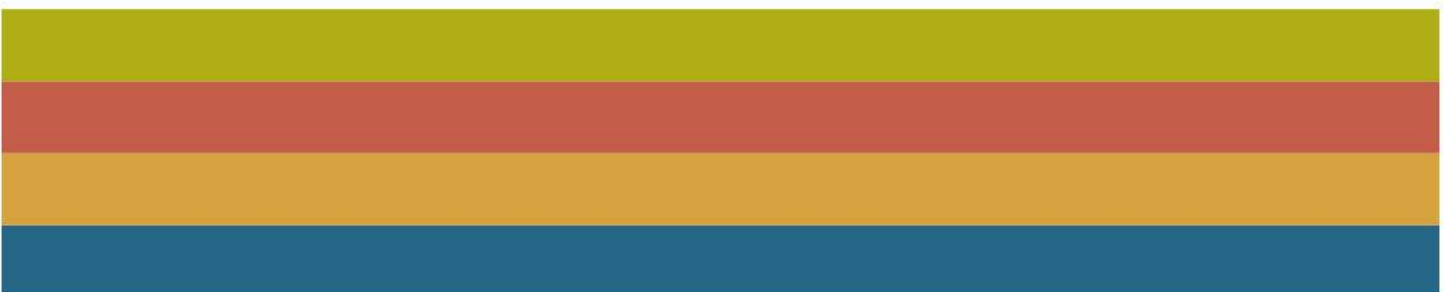

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark de Veenwieken, gemeente Hardenberg

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

7 juni 2016 / projectnummer: 2957

1. Oordeel over MER en de aanvulling daarop

De Wieken BV en Raedthuys Windenergie BV hebben het voornemen een windpark te realiseren in het in de Omgevingsvisie Overijssel aangewezen zoekgebied Dedemsvaart-Zuid. De gemeente Hardenberg en de provincie Overijssel zijn bevoegd gezag voor de procedures voor een bestemmingsplan respectievelijk een inpassingsplan (voor zover het voornemen op het grondgebied van de gemeente Ommen geprojecteerd is) waarin dat initiatief planologisch mogelijk gemaakt wordt. Tevens is een omgevingsvergunning vereist.¹ Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan, het inpassingsplan en de omgevingsvergunning is een milieueffectrapport (hierna: het MER) opgesteld. De gemeente Hardenberg en de Provincie Overijssel hebben de Commissie m.e.r. hierna 'de Commissie'² gevraagd de juistheid en de volledigheid van het MER te beoordelen. Op 24 februari 2016 heeft de Commissie een voorlopig toetsingsadvies uitgebracht waarin zij aangaf dat in het MER nog informatie ontbrak. Naar aanleiding daarvan hebben de gemeente en de provincie het MER aangevuld en de Commissie gevraagd het MER en de aanvulling daarop opnieuw te toetsen.

In het MER is intensief gezocht naar locatiealternatieven in het zoekgebied Dedemsvaart-Zuid. Het MER bevat waardevolle informatie over de milieueffecten van het voornemen, met name de effecten op de natuur zijn grondig onderzocht³. Uit het MER blijkt dat vanuit milieueffecten gezien, binnen het zoekgebied meerdere locaties mogelijk zijn voor de plaatsing van windturbines. De locaties verschillen onderling in effecten op het landschap, natuur, energieopbrengst, impact op de woonkernen en toekomstige uitbreidingsmogelijkheden. In de aanvulling op het MER zijn de locatiealternatieven op een juiste wijze vergeleken, is nader ingegaan op landschappelijke effecten en is een relatieve vergelijking na mitigatie toegevoegd voor de alternatieven op locatie De Veenwieken.

Ten behoeve van de bespreking van het concept-advies over het MER en de aanvulling daarop, zijn namens de gemeente en de provincie twee nadere notities toegezonden⁴. Daarin is alternatief 2* (het alternatief maximale invulling) realistisch uitgewerkt, dat wil zeggen dat nu ook bij dit alternatief geen sprake meer is van onrealistische energieopbrengst-derving door mitigatie. Daaruit blijkt dat alternatief 2* relatief gezien een van de betere alternatieven is. De aangevulde relatieve vergelijking van de inrichtingsalternatieven na mitigatie zou naar de mening van de Commissie een prominente plaats moeten hebben/krijgen in de samenvatting. Tabel S5 in de herschreven 'Samenvatting' is de enige tabel waar alle alternatieven realistisch zijn en ook relatief met elkaar worden vergeleken.⁵ Deze is van belang voor de besluitvorming met name als de opbrengstverschillen tussen alternatieven significant zijn.

---

¹ Ten tijde van dit advies was nog geen ontwerp-omgevingsvergunning beschikbaar. De Commissie heeft deze daarom niet kunnen betrekken bij haar advies.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectstukken, voor zover digitaal beschikbaar, vindt u door op www.commissiemer.nl projectnummer 2957 in te vullen in het zoekvak.

³ Er wordt ondermeer een vernieuwende poging gedaan om de omvang van lokale vleermuispopulaties te bepalen. Dat maakt het kwantificeren van de omvang van de effecten door windturbines op vleermuizen mogelijk.

⁴ Gedoeld wordt op de 'Notitie aanpassing alternatief 2 MER Windpark de Veenwieken' d.d. 4 mei 2016 en de herschreven 'Samenvatting' van het MER d.d. 4 mei 2016.

⁵ Tabel S4 en veel begeleidende tekst gaan over een absolute vergelijking van (deels) onrealistische alternatieven. Dat wekt verwarring.

Naar verwachting scoort alternatief 2* nog beter als in de relatieve vergelijking ook het aspect landschap meegenomen wordt. Dit resultaat is voor de Commissie aanleiding om aan te bevelen ook het voorkeursalternatief verder te optimaliseren.

In dit advies spreekt de Commissie zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER, de aanvulling en de beide notities tezamen.

De Commissie is van oordeel dat het MER [en de aanvulling daarop en de notities] de essentiële informatie bevatten om een besluit te kunnen nemen over het inpassingsplan, het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning, waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe. In de tekst is per onderwerp afzonderlijk het voorlopig toetsingsadvies weergegeven en vervolgens het advies over de aanvulling op het MER.

In hoofdstuk 3 doet zij aanbevelingen voor de besluitvorming.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Vergelijking locatiealternatieven

MER

Vergelijking locatiealternatieven

In het MER zijn binnen het zoekgebied meerdere locaties onderzocht. In het MER werd aangegeven dat voor alle locaties, met uitzondering van locatie De Veewieken, uitgegaan is van een maximale opstelling (dat wil zeggen zo veel mogelijk windturbines binnen de locatie). De verschillende locaties bevatten daardoor mogelijke opstellingen die variëren van acht tot achttien turbines. Hierdoor gaf de vergelijking in het MER een sterk vertekend beeld.

Om een zinvolle vergelijking te maken vindt de Commissie het nodig om de schadelijke milieueffecten te relateren aan verschillen in milieuwinst (energieopbrengst). Dit kan door gebruik te maken van een relatieve vergelijking. In het MER werd een begin gemaakt van een relatieve vergelijking door de effecten op de leefomgeving weer te geven per eenheid van vermogen. In de R&D fase was door de Commissie geadviseerd om naast de absolute vergelijking de relatieve vergelijking (effect per eenheid van milieuwinst, i.c. de kWh) voor de verschillende alternatieven in beeld te brengen⁶. Daarmee wordt inzichtelijk dat een grotere opbrengst niet persé leidt tot relatief meer schadelijke milieueffecten. Met een relatieve vergelijking kan een weloverwogen keuze gemaakt worden ten aanzien van het gebruik van schaarse ruimte.

Een andere manier om een zinvolle vergelijking te maken, is om de locaties in te vullen met gelijkwaardige opstellingen die dezelfde energieopbrengst hebben.

---

⁶ De Commissie constateerde dat voor deze locaties en opstellingen het verschil tussen opgesteld vermogen (in MW) en de daadwerkelijke energieopbrengst (in MWh) significant is. De reden hiervoor is dat de terreinruimte rondom de locatiealternatieven verschillend is en het aantal opgestelde turbines varieert. Voor het berekenen van de energieopbrengst kan overigens worden uitgegaan van een eenvoudig grid of lijnopstelling met een representatieve turbine.

De scores voor landschap en omgevingskwaliteit vond de Commissie daarnaast – los van bovenstaande – niet navolgbaar. Hieronder gaat zij daarop in.

Landschap en omgevingskwaliteit

In het MER werd gesteld dat de impact op het landschap op de verschillende locaties en het effect op de ruimtelijke kwaliteit niet onderscheidend zijn. De Commissie kon die redenering niet volgen. De hoofdkenmerken van het landschap zijn weliswaar gelijk, maar de effecten op het landschap zijn per locatie verschillend omdat de locaties zich van elkaar onderscheiden in de mogelijkheden die ze bieden voor typen opstellingen. Dat inzicht ontbrak in het MER.

In de beoordeling van de landschappelijke effecten voor de verschillende onderzochte locaties waren aldus de kwaliteit van de opstelling en de effecten op het karakter van het landschap niet meegenomen. Een dergelijke beschrijving is echter wel relevant. Bovendien is een dergelijke beoordeling ook goed mogelijk omdat in het locatieonderzoek de locaties met concrete plekken voor turbines ingevuld zijn. De impact op woongebieden, dat als ‘vervangend’ criterium overbleef was erg op algemene aannames gebaseerd en niet met visualisaties en daadwerkelijke effecten onderbouwd, maar op basis van het nabijheids criterium beoordeeld.

Dit gold zowel voor landschap als voor omgevingskwaliteit. Bij omgevingskwaliteit was het de Commissie onduidelijk waarom de scores vanaf de rand van het zoekgebied zijn bepaald en niet vanaf de feitelijke afstand tot de opstelling. Het gebruik van de grenzen van de locatiealternatieven is vertekenend, omdat de locaties geen echte ruimte geven voor meerdere opstellingsvarianten. Daarom is het wenselijk hier wel degelijk uit te gaan van de specifieke opstellingen (en dan ook niet de afstand tot de locatie te nemen, maar de feitelijke afstand tot de opstelling).

Door deze tekortkomingen waren de onderzochte locaties wat betreft de effecten op landschap en omgevingskwaliteit niet goed met elkaar te vergelijken. Onduidelijk was bijvoorbeeld waarom de Lange lijn opstelling landschappelijk gezien slechter scoort dan De Veenwijken. De Commissie vindt het essentieel voor het besluit dat navolgbaar beschreven is hoe de beoordeling van locatiealternatieven met betrekking tot de effecten op het landschap en omgevingskwaliteit, tot stand is gekomen.

Aanvulling

In de aanvulling is in een relatieve vergelijking de milieuopbrengst in relatie tot de leefomgeving opnieuw onderzocht. De elektriciteitsopbrengst is per locatie berekend uitgaande van een fictieve maximale opstelling. De Commissie merkt hierbij op dat door de grove schaal van de kleurentabellen S1 op pag. III in de samenvatting en 3.14 op pag. 55 de verschillen tussen de locaties niet goed tot uiting komen. Voor de lezer is nu bijvoorbeeld moeilijk te zien dat locatie De Veenwijken minder goed scoort voor energieopbrengst dan locatie de Driehoek (de Driehoek heeft 20% meer energieopbrengst), omdat in de tabel drie van de vier locaties een groene kleur hebben voor energieopbrengst. Ook zijn de relatieve scores niet verwerkt in tabel 3.14.⁷ De tekst in de samenvatting geeft het gedane onderzoek nu beter weer.

---

⁷ Daarbij komt dat de gebruikte opstelling voor De Driehoek in tegenstelling tot het gestelde in het rapport nauwelijks compacter is dan het reguliere rechthoeksgrid. Dat zou de relatieve score voor deze locatie wellicht nog beter kunnen maken.

In de aanvulling is de wijze van beoordelen van de locaties voor de omgevingskwaliteit nu gedaan aan de hand van een fictieve opstelling in plaats van de begrenzing van de locatie. Daarnaast zijn de aspecten 'impact op woonkernen' en 'impact op landschap' afzonderlijk beoordeeld. Dit is methodisch een grote verbetering. Echter de invulling die aan het aspect 'impact op landschap' gegeven wordt is minder goed begrijpelijk⁸ ⁹. De totale indruk van de scores voor de impact op woonkernen en landschap is echter navolgbaar.

De Commissie is van mening dat het MER nu voldoende informatie bevat om een weloverwogen keuze voor een locatie te kunnen maken.

2.2 Inrichtingsalternatieven

Voor het gebied Veenwieken vergelijkt het MER de milieueffecten van diverse inrichtingsalternatieven om de – vanuit milieu gezien – beste opstelling binnen dit gebied te onderzoeken.

De Commissie signaleerde een aantal tekorten bij deze vergelijking, namelijk:

- de vergelijking van de inrichtingsalternatieven in het gebied De Veenwieken was niet juist. In deze vergelijking ontbrak de benodigde mitigerende maatregelen, waardoor niet duidelijk werd hoe alternatieven in de praktijk ten opzichte van elkaar zullen scoren;
- de landschappelijke effecten van de inrichtingsalternatieven waren onvoldoende beschreven en in beeld gebracht;
- voor een aantal inrichtingsalternatieven was niet onderbouwd dat de beoogde relatief geringe onderlinge afstand tussen de turbines niet leidt tot onveilige situaties.

Hieronder gaat zij daarop in en op de nieuwe informatie uit de aanvulling op het MER en de notities.

2.2.1 Mitigerende maatregelen

MER

In het MER is een relatieve vergelijking gemaakt van de effecten per kWh van de onderzochte inrichtingsvarianten¹⁰. Voor een volledig en zinvol inzicht in de milieueffecten is het nodig dat het MER tevens de relatieve vergelijking na mitigatie¹¹ beschrijft. Mitigatie heeft veelal gevolgen voor de milieuwinst en dus voor de relatieve vergelijking. Als bijvoorbeeld de turbines 25% van de tijd stil gezet moeten worden vanwege geluidsoverlast, heeft dat grote gevolgen voor de energieopbrengst, en dus voor de milieuwinst. De Commissie verwacht bijvoorbeeld ook dat meer turbines/meer opbrengst niet noodzakelijkerwijs meer nadelige effecten

---

⁸ Deze gaat ten onrechte over verkavelingsstructuren en daarnaast meer over de kwaliteit van de opstelling en niet of nauwelijks over de verandering van het landschappelijke karakter.

⁹ Volgens de opstellers zou de Lange lijn beter scoren door een hogere energieopbrengst per turbine (p. IV). In de relatieve vergelijking is dat echter niet de kern. Het gaat om de landschappelijke score per kWh. Omdat de opbrengst lager is dan twee andere alternatieven, zal de score relatief zelfs iets verslechteren ten opzichte van die alternatieven.

¹⁰ Zie tabel 14.3 op blz. 180 van het MER.

¹¹ Mitigatie wil zeggen het toepassen van maatregelen om nadelige effecten te verzachten of teniet te doen, bijvoorbeeld turbines langzamer laten draaien waardoor ze minder geluid produceren.

op het landschap zal hebben c.q. dat minder turbines minder nadelige effecten op het landschap zullen hebben. De Commissie adviseert dit inzichtelijk te maken¹². In het MER ontbreekt dit inzicht nu¹³. De conclusies van de relatieve vergelijking voor en na mitigatie horen in de samenvatting van het MER terug te komen.¹⁴ De Commissie vond het essentieel voor het besluit dat in het MER dat in een relatieve vergelijking van de onderzochte inrichtingsalternatieven, de effecten na mitigatie zichtbaar worden gemaakt.

Aanvulling en aanvullende notitie

Uit de aanvulling blijkt dat de eerder in het MER beschreven inrichtingsalternatieven niet realistisch zijn, vanwege de benodigde maatregelen om aan geluidnormen te kunnen voldoen. De te treffen maatregel (stilstandvoorziening) leidt namelijk tot onrealistische (economisch niet realiseerbare) alternatieven. Reden daarvan is dat deze alternatieven 21% tot 49% minder elektriciteit opbrengen. De aanvulling geeft daarom in een nieuwe tabel 14.7 optimalisaties van de alternatieven met stillere windturbines.

De Commissie merkt op dat alternatief 2 (maximale invulling) uit deze tabel is nog steeds niet realistisch is, omdat mitigerende maatregelen om aan de geluidnormen te voldoen, nog steeds leiden tot 32% opbrengstderving^{15,16}.

In de 'Notitie aanpassing alternatief 2 MER Windpark de Veenwieken' is alternatief 2 wel realistisch uitgewerkt en aangeduid als alternatief 2*. De Commissie adviseert om figuur 1 in die notitie te verduidelijken, zodat duidelijk zichtbaar wordt hoe de turbines staan opgesteld.

Door de uitwerking van alternatief 2* is inzichtelijk geworden dat een maximale invulling tot meer opbrengst leidt, terwijl de nadelige effecten op het milieu relatief gezien niet toenemen. De Commissie merkt daarbij op dat alternatief 2* gerelateerd aan energieopbrengst naar verwachting, naast de onderzochte effecten, ook beter scoort op landschap.

De Commissie hecht, anders dan de opsteller van het MER, veel belang aan de relatieve vergelijking. Absolute effecten zijn belangrijk voor het vaststellen of iets acceptabel is en aan de normen voldoet. Zodra alternatieven significante verschillen hebben in milieuwinst, moeten nadelige effecten vergelijkbaar worden gemaakt; dat kan alleen door te vergelijken per eenheid van milieuwinst (kWh). Ten behoeve van de besluitvorming kan deze vergelijking doorslaggevend zijn.

De Commissie is van mening dat het MER nu voldoende informatie bevat om een weloverwogen keuze voor de inrichting te kunnen maken.

2.2.2 Landschap

MER

---

¹² In de zienswijzen van Plaatselijk Belang Arrien en Stegeren/Junne d.d. 18 december 2015 wordt eveneens om dit inzicht gevraagd.

¹³ In de zienswijzen van Stichting Boldor d.d. 4 januari 2016 wordt uitdrukkelijk gevraagd om een relatieve vergelijking na mitigatie.

¹⁴ De samenvatting dient representatief te zijn voor het hele MER, omdat door een breed publiek vaak alleen de samenvatting wordt gelezen.

¹⁵ De doorgerekende 'best case' laat zien dat ook een nog stillere turbine niet voldoende soelaas biedt. De realistische, maximale invulling is te vinden door (1) een gelijkzijdig driehoeksgrid in de opstelling toe te passen, (2) enkele turbines te schrappen en (3) een stille turbine toe te passen.

¹⁶ De opstellers geven zelf aan dat een opbrengstderving van 16% niet meer "efficient" is (p. XVI).

Ondanks dat veel en goede visualisaties voorhanden zijn, werd in het MER niet helder hoe het karakter van het landschap verandert. Dit werd versterkt doordat de visualisaties en de beschrijving van de effecten in het MER elkaar niet ondersteunen.

Voor de zuidrand van Dedemsvaart bood het MER daarnaast geen inzicht in de verandering van die karakteristiek.¹⁷ Voor die locatie is dat juist belangrijk gezien de concentratie van bewoning en recreatie en de ambities van overheden ten aanzien van verdere ontwikkelingen in dit gebied. Eén visualisatie voor de hele Zuidrand is daarom onvoldoende. Ook voor de omgeving van Ommen en het Vechtdal is inzicht in de effecten op het landschap belangrijk, zodat ook duidelijk is hoe het windpark vanuit de gemeente Ommen zichtbaar zal zijn en vanwege de recreatieve betekenis van het Vechtdal.¹⁸

De Commissie adviseerde dat het essentieel is voor het besluit dat zowel door de beschrijving als de visualisaties blijkt hoe het karakter van gebieden verandert en wat de visuele impact van de alternatieven is op essentiële plekken zoals de zuidrand van Dedemsvaart, vanuit Ommen en vanuit het Vechtdal.

Aanvulling en aanvullende notitie

In de aanvulling zijn de visualisaties vanuit de zuidrand van Dedemsvaart, vanuit Ommen en vanuit het Vechtdal toegevoegd. Door de toevoeging van standpunt 11 en vooral ook de toelichting daarbij, is nu duidelijk wat de effecten op het landschap zijn gezien vanuit de gemeente Ommen en het Vechtdal en is duidelijk dat de visualisaties hier de ongunstigste standpunten representeren. Door de toevoeging van standpunt 10 worden de visuele effecten van 'De Veenwieken' op de zuidrand van Dedemsvaart representatief in beeld gebracht. Helaas is de samenhang tussen effectbeschrijvingen, visualisaties en de toelichting hierop nog steeds niet optimaal en zijn de in de tekst beschreven effecten minder goed begrijpelijk. De scores zijn echter wel redelijk navolgbaar.¹⁹ De toelichtingen bij de visualisaties in de effectbeschrijvingen geven de visualisaties meer betekenis voor het begrijpen van de effecten. Door het ontbreken van fundamentele ruimtelijke verschillen tussen de alternatieven en het uitblijven van zware landschappelijke effecten is op zich wel voldoende informatie aanwezig en zijn de scores voldoende navolgbaar.²⁰

In de conclusie ten aanzien van de effecten op landschap wordt naar de mening van de Commissie op hoofdlijnen inzichtelijk hoe het karakter van het landschap verandert. Hiermee is voldoende informatie voor de besluitvorming beschikbaar. De Commissie gaat er daarbij vanuit dat de effecten op het landschap van alternatief 2* ongeveer gelijk zijn aan de in het MER en de aanvulling daarop beschreven effecten op het landschap van alternatief 2. Geadviseerd

---

¹⁷ In het bijzonder openheid, visuele rust (door de aanwezigheid, niet alleen het bewegen van de turbines) en technische elementen als aspecten van het karakter worden gemist. Daarnaast is het in dit geval weinig zinvol om in de beschrijving aansluiting te zoeken op bestaande kleinschalige structuren, zoals verkaveling en watergangen, gezien de groot-schalige ingreep.

¹⁸ Ten aanzien van de effecten op de gemeente Ommen en het Vechtdal kwamen vóór de aanvulling de beschrijving op blz. 124 van het MER en de visualisatie bij standpunt 9 niet overeen.

¹⁹ Vanuit algemene landschappelijke deskundigheid zijn er geen duidelijke onverklaarbare afwijkingen in de scores.

²⁰ Het karakter van het landschap brengt geen grote knelpunten met zich mee ten aanzien van de inpassing van groot-schalige windenergie en de alternatieven zijn in ruimtelijke opzet aan elkaar verwant, hierdoor zijn als geheel voor landschap geen uitgesproken negatieve effecten te verwachten en zijn er in absolute zin ook geen uitgesproken verschillen tussen de alternatieven te verwachten.

wordt om in de aanvullende notitie, op basis van de ruimtelijke kenmerken van het oorspronkelijke en aangepaste alternatief, kort te onderbouwen waarom dit het geval is. De Commissie deelt overigens niet de conclusie uit de samenvatting dat alternatief 2* in absolute zin 'niet zo goed scoort' op het aspect landschap, onder meer omdat dat niet zo duidelijk naar voren komt uit de scores in tabel 14.4 in het MER ten aanzien van alternatief 2. De Commissie schat in dat alternatief 2* in relatieve zin nog beter zal scoren, als het aspect landschap mede betrokken wordt in die vergelijking.

3. Aandachtspunten voor de besluitvorming

3.1 Veiligheid

MER

Bij een aantal inrichtingsalternatieven is de onderlinge afstand tussen de turbines aanmerkelijk kleiner dan 4 x de rotordiameter.²¹ Daardoor ontstaat waarschijnlijk een relatief hoge turbulentie-intensiteit. Falen door vermoeiing kan dan eerder optreden. Het MER dient inzichtelijk te maken dat dit niet tot onveilige situaties leidt. Indien uit analyse blijkt dat een aantal turbines stilgezet moeten worden indien de wind uit een bepaalde windrichting komt moeten uiteraard de stilstandsverliezen in beeld worden gebracht en in de relatieve vergelijking verdisconteerd (zie ook relatieve vergelijking na mitigatie hierboven).²² De Commissie vindt het essentieel voor het besluit dat in het MER inzichtelijk wordt gemaakt dat de onderlinge afstand tussen de turbines niet leidt tot onveilige situaties. De Commissie adviseerde daarom in een aanvulling op het MER te onderbouwen dat de onderlinge afstand niet leidt tot onveilige situaties.

Aanvulling

In een aanvulling op het MER is in §11.3.9 ingegaan op de risico's vanwege een kleinere onderlinge afstand van 4x de rotordiameter. De veiligheid wordt geborgd doordat de turbines ontworpen worden volgens de internationale ontwerpnorm. In die norm worden onder andere verschillende windsnelheidsklassen en turbulentieklassen gedefinieerd. De vraag is nu of in het geval van alternatief 1 en 5, voor dit specifieke, lokale windklimaat (met een relatieve afstand ca 3 x de rotordiameter in Noord-Zuid richting) de te plaatsen turbine een klasse heeft die een aanvaardbare kans op vermoeiing en uiteindelijk breuk heeft.

De Commissie beveelt aan dit te zijner tijd door een onafhankelijk keurings-/certificeringsinstituut te laten verifiëren.

3.2 Optimalisatie alternatief 5

Het MER stelt dat alternatief 5 (het inrichtingsalternatief voor 10 windturbines van minimaal 99 meter hoog op locatie De Veenwieken) het voorkeursalternatief is.

---

²¹ In het geval van het voorkeursalternatief en voornemen is dit 3.15 in Noord-Zuid richting.

²² Zie bijvoorbeeld ook de zienswijzen van W.H. Zuiderweg-Toetert d.d. 15 december 2015.

Uit de 'Notitie aanpassing alternatief 2 MER Windpark de Veenwieken' blijkt dat een invulling met een groter aantal turbines dan alternatief 1 relatief gezien beter scoort op meerdere aspecten. Te verwachten is dat dit ook voor alternatief 5 zal gelden. De Commissie beveelt aan om te onderzoeken of een verdere verbetering van alternatief 5 te bewerkstelligen is²³.

---

²³ Ca. 40% meer turbines en opbrengst in een zo compact mogelijke opstelling.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: De Wieken; Raedthuys Groep

Bevoegd gezag: Gemeente Hardenberg; Provincie Overijssel

Besluit: vaststellen bestemmingsplan, vaststellen provinciaal Inpassingsplan, verlenen omgevingsvergunning

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: De gemeente Hardenberg en de provincie Overijssel willen binnen het provinciale zoekgebied voor windenergie ten zuiden van Dedemsvaart een windpark mogelijk maken. Hiervoor moet het bestemmingsplan worden aangepast en een inpassingsplan worden vastgesteld. Voor een specifieke locatie binnen het zoekgebied heeft zich een particuliere initiatiefnemer gemeld die onder de naam De Veenwieken een windpark wil realiseren. Daarvoor is een omgevingsvergunning vereist.

Voor de besluitvorming over het bestemmingsplan, het inpassingsplan en de omgevingsvergunning wordt een milieueffectrapport opgesteld. De gemeente Hardenberg en de provincie Overijssel hebben een notitie reikwijdte en detailniveau opgesteld over de inhoud van het milieueffectrapport en de Commissie hierover om advies gevraagd.

Bijzonderheden: Het plangebied bevindt zich voor de helft op het grondgebied van de gemeente Hardenberg en voor de helft op het grondgebied van de gemeente Ommen. De Provincie stelt een inpassingsplan vast voor het gedeelte in de gemeente Ommen.

Procedurele gegevens:

Adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 6 juni 2014

Aankondiging start procedure: 10 juni 2014

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 11 juni 2014 t/m 23 juli 2014

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 18 juli 2014

Kennisgeving MER: 24 november 2015

Ter inzage legging MER: 25 november 2015 t/m 5 januari 2016

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 26 november 2015

Voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 24 februari 2016

Toetsingsadvies uitgebracht: 7 juni 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. drs. ing. A. van Beek

dhr. ir. J. Goudeseune

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. ir. J.H. van der Vlist (voorzitter)

mw. mr. drs. A. Wagenmakers (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het

toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- MER Windpark de Veenwieken, De Wieken B.V., Raedt huys Windenergie B.V., Pondera consult, projectnr. 714068, 3 juli 2015, inclusief bijlagen;
- Toelichting Bestemmingsplan / Inpassingsplan Windpark De Veenwieken gemeente Hardenberg / Provincie Overijssel, De Wieken B.V. en Raedt huys Windenergie B.V. in opdracht van de provincie Overijssel en gemeente Hardenberg, Pondera consult, projectnr. 714068, 3 juli 2015;
- Regels Bestemmingsplan Buitengebied Windpark De Veenwieken gemeente Hardenberg, De Wieken B.V. en Raedt huys Windenergie B.V. in opdracht van de provincie Overijssel en gemeente Hardenberg, Pondera consult, projectnr. 714068, 3 juli 2015;
- Regels Inpassingsplan "Windpark de Veenwieken Provincie Overijssel", Pondera consult, projectnr. 714068, 3 juli 2015;
- Aanvulling MER Windpark de Veenwieken, De Wieken B.V., Raedt huys Windenergie B.V., Pondera consult, projectnr. 714068, 1 april 2016;
- Notitie Berekningen aanvullende scenario's, inclusief aanvulling alternatief 2 en 3 -eindconcept-, Pondera consult, projectnr. 714068, 1 april 2016.
- MER Windpark De Veenwieken definitief met aanvulling, Pondera consult, projectnr. 714068, 22 april 2016,
- Notitie Berekningen aanvullende scenario's, inclusief aanvulling alternatief 2 en 3 definitief, Pondera consult, projectnr. 714068, 22 april 2016,
- Notitie over de aanpassing van alternatief 2 voor het MER Windpark De Veenwieken, Pondera consult, projectnummer 714068, 4 mei 2016,
- Notitie Samenvatting, Pondera Consult, 4 mei 2016.

De Commissie heeft tevens kennis genomen van de zienswijzen, die zij tot en met 13 januari 2016 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 800
3511 ML Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

